

LUONTOKAVERIN VINKKIKORTIT

Kolme näkökulmaa:
Paikka – **Inténtio** – **Aika**

LUONTOKAVERIN VINKKIKORTIT

Kortit auttavat aikuista tukemaan
lapsen luontosuhdetta arjessa.
Kortit jakautuvat kolmeen
teemaan:

Paikkalähtöisyys kutsuu –
luonto on kaikkialla,
lähiympäristön tarjoamat
mahdollisuudet.

Intentio ohjaa – aikuisen
lempeä asenne ja läsnäolo
lapsen rinnalla.

Aika vaikuttaa – ikä toistuvat
hetket, rauha ja luonnon
rytmit.

Kortteja voi käyttää retkillä, opetuksessa, kerhoissa tai perheiden kanssa – silloin kun haluat avata luonnon ovia lapsen kokemukselle. Voitte tutkia kortteja yhdessä lapsen kanssa ja ottaa ne mukaan luontoon. Käytä kortteja koulutuksissa, työpajoissa, luonto- pedagogiikassa tai perheiden kanssa keskustelunavauksina. Muista että kortit eivät ole sääntöjä, vaan lempeitä muistutuksia – pieniä siemeniä luontomyönteisempään arkeen.

Tekijät:

Taina Laaksoharju

Jennifer Ramirez (kuvitukset) UUDLY.com

Kolme näkökulmaa: Paikka – **Inténtio** – **Aika**

© 2026 Taina Laaksoharju.

Luontokaverin Vinkkikortit

Tekijä: Taina Laaksoharju

Kuvitukset: Jennifer Ramirez (uudly.com)

Projekti: Kaupunkiluontokeskus- Lasten
Luontolähde.

Pro Lapinlahti Mielenterveyseura ry.

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons.

Nimeä– EiKaupallinen– EiMuutoksia 4.0
Kansainvälisellä lisenssillä (CC BY-NC-ND
4.0).

Teosta saa jakaa ei-kaupallisiin tarkoituksiin
tekijä mainiten.

Teoksen kaupallinen käyttö, myynti ja
muokkaaminen on kielletty.

Nämä PIA-vinkkikortit on kehitetty tueksi kasvattajille, opettajille ja vanhemmille Pro Lapinlahti mielenterveysseuran Lasten Luontolähde -hankkeessa. Lasten Luontolähde -hankkeen tavoitteena on tukea lasten luontosuhteen kehittymistä arjen keskellä sekä auttaa kasvattajia tukijoina. Hanke kannustaa tarkastelemaan lapsen lähiympäristöjä uusin silmin ja löytämään luonnon mahdollisuudet pienimmissäkin paikoissa ja ennenkaikkea lähtemään ulos.

Kortit perustuvat PIA-malliin (Paikka, Intentio, Aika) ja tarjoavat käytännön ideoita siihen, miten luontosuhdetta voi vahvistaa paikkalähtöisesti, lapsen omaa toimijuutta kunnioittaen ja arkeen sopivalla tavalla. Tarkoituksena ei ole lisätä suorittamista, vaan rohkaista pysähtymään, havainnoimaan ja olemaan luonnossa yhdessä. Yhdessä koettu luonto vahvistaa koko perheen hyvinvointia.

Lasten Luontolähde -hanke on osa Lapinlahden Lähteen Kaupunkiluontokeskuksen toimintaa. Hanketta on rahoittanut ympäristöministeriön hallinnonala ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustuksena. Kiitämme lämpimästi mahdollisuudesta edistää lasten hyvinvointia vahvistavaa luontosuhdetta.

Seikkailu odottaa ulkona!

**LUONTOKAVERIN
VINKKIKORTIT**

Paikkalähtöisyys

Määritelmä kortti:

Paikkalähtöisyys on toimintatapa, jossa luontoympäristön ainutlaatuiset ominaisuudet ja mahdollisuudet toimintaan ovat merkityksellisen luontosuhteen perusta.

Kaikkialla
on luontoa

Kaikkiailla on luontoa

Löydä oman lähialueen luontokeitaat.

‘Keidas’ = paikka, jossa on paljon luonnon monimuotoisuutta eli mahdollisuuksia leikkiin sekä tutkimukseen.

Esimerkki: Muista, että myös ‘aavikoilla’ on elämää. Mitä elollista löytyy vaikkapa pihakiveyksestä?

Löydä oma
lempipaikka

Löydä oma lempipaikka

Anna lapsen valita jokin erityisen mieluisa ja monimuotoinen paikka pidempikestoisille leikeille.

Iän ja tuttuuden myötä anna lapselle vapautta olla yksin tai kavereiden kanssa lähiluonnossa.

Esimerkki: Huomaat lempipaikan löytyneen, kun lapsi haluaa sinne toistuvasti ja alkaa toimia itsenäisemmin keksien leikkejä.

Anna paikan
johdattaa

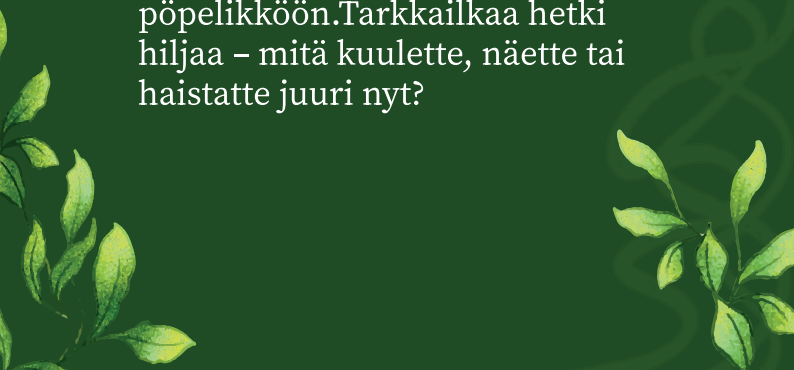

Anna paikan johdattaa

Anna ympäristön ohjata toimintaa
– voit hetkeksi astua sivuun ja
antaa lapsen ottaa paikan haltuun
omalla tavallaan.

Opettele lukemaan ympäristöä
lapsen silmin ja hänen tarpeistaan
käsin.

Esimerkki: Astukaa rohkeasti
myös polulta
pöpelikköön. Tarkkailkaa hetki
hiljaa – mitä kuulette, näette tai
haistatte juuri nyt?

Retkeilkää
usein

Retkeilkää usein

Vaihdelkaa reittejä ja astukaa tuntemattomille maille; mitä monimuotoisempaa luontoa, sen parempi.

Laajenna reviiriä pikkuhiljaa lapsen ikään sopivasti.

Esimerkki: Herätä kiinnostusta uusiin paikkoihin etukäteen; ‘mitähän tuon polun päästä löytyy?’ tai ottamalla eväät mukaan. Eväshetki palkitsee seikkailijan!

Hyödynnä
arkimatkat

Hyödynnä arkimatkat

Tarha-, kauppa-, harrastus tai
koulumatka voi olla seikkailuretki
vaikka joka päivä.

Löydättekö uusia reittejä tai
jännittäviä polkuja?

Esimerkki: Bongaus on kivaa!
Voitte vaikka laskea, kuinka
monta erilaista kasvia/
puuta/eläintä/kaatunutta
runkoa/roskaa löydätte eri reittien
varrelta?

Tunnista ja säili
toiminnan
mahdollisuudet

Tunnista ja säili toiminnan mahdollisuudet

Arvioi erilaisia
luonnonympäristöjä sen mukaan,
mitä tekemistä paikka
mahdollistaa.

Monimuotoinen ympäristö
tarjoaa lapselle monia eri
mahdollisuuksia leikkiin.

Anna lapsen muokata
ympäristöään (rakentaa, luoda,
keksiä).

Esimerkki: Joutomaa, missä on
eri ikäisiä puita, vettä ja/tai
kalliota tai pusikkoa
piilopaikoiksi, on yleensä
mieluisin lapsille.

Oma piha
haltuun

Oma piha haltuun

Viettäköö usein aikaa omalla
kotipihalla puuhaillen
Sään salliessa ruokailkaa myös
ulkona.

Anna lapselle tilaa oman
leikkimaailman rakentamiseen.

Esimerkki: Ota pihapelit esiin ja/tai
opeta lapselle omat perinneleikit
lapsuudestasi. Muista, ettei
luonnossa juurikaan tarvita leluja.

Paikkamuistosta
voimavara

Paikkamuistosta voimavara

Rakentakaa yhteisiä
luontomuistoja ja palatkaa niihin
ajoittain jälkikäteen.

Vahvista luontokokemuksen
muistijälkeä kysymällä jälkikäteen
'Mitä jäi mieleen', 'mikä oli kivaa',
tai 'mitä elämää koettiin?'

Esimerkki: Kuvatkaa tai piirtäkää
yhdessä oma lempiluontopaikka
muistivihkoon tai päiväkirjaan.

Alkakaas
puutarhureiksi

Alkakaava puutarhureiksi

Viljellä voi ikkunalaudalla,
parvekkeella, pihamaalla
(taloyhtiön luvalla), vuokraamalla
palstan tai perustamalla
yhteisöviljelmän.

Salli lapsen olla mukana oman
halunsa mukaan, pakko tai
painostus saa hänet vetäytymään.

Esimerkki: Voit antaa lapsen
ikätaason ja kiinnostuksen mukaan
vastuuta: ensin oman kasvin,
sitten ehkä oman kylvörivin tai
alueen josta hän saa päättää.
Erilaisille oppijoille puutarhassa
on aina tehtäviä, joissa voi saada
kehuja ja loistaa.

Tunnista
vaaranpaikat

Tunnista vaaranpaikat

Salli lapsen haastaa itseään ja kokeilla rajojaan; lapsi kehittyy hallitsemaan riskejä ja kehoaan rajuissa leikeissä.

Pidättäydy varoittelemasta ja kieltämästä varmuuden vuoksi.

Arvioikaa vaaranpaikkoja yhdessä (pieni lapsi pidetään kauempana todellisesta vaarasta).

Esimerkki: Etsikää lähialueen parhaat kiipeilypuut; kehu lasta rohkeudesta kiivetä. Lapsi oppii arvioimaan vaaraa, ja voit tukea tätä havainnoimalla ja kysymyksin; 'Luuletko, että tuo oksa kestää?'

Inténtio

Määritelmäkortti:
Inténtio tarkoittaa kasvattajan omaa myönteistä asennetta lapsen kanssa luonnossa.
Lyhyesti se on luontomyönteisyyttä, joustavuutta, kannustusta, yhdessä ihmettelyä ja opastamista.

Olen sinun
puolellasi

Olen sinun puolellasi

En pakota enkä painosta, uhkaa tai
kiristä.

Näen lapsessa hyvää: kehun kun
lapsi yrittää, keksii, toimii ja oppii
Vaikka aikuinen päättää, saa lapsi
vaikuttaa ja joskus johdattaa myös
aikuista.

Esimerkki: Varmista etukäteen
säänmukainen vaatetus ja anna
lapsen liata itsensä.

Likaantuminen ei ole esteenä
luontokokemuksille.

Olen turva
lapseille

Olen turva lapseille

Kuuntelen ja vastaan, katson ja huomaan.

Tuen kun lapsi tarvitsee lohtua; suhtaudun pipiin rauhallisesti, itku ei ole pahasta: 'no nyt sattui, puhalletaan pipi pois'.

Pysyttelen riittävän lähellä ja autan jos lapsi kaipaa apua.

Esimerkki: Tiedosta omat pelkosi (esim. ampieiset, käärmeet, hämähäkit tms.), ja mieti etukäteen, miten voisit pysyä rauhallisena, ettet vahingossa siirrä pelkoa lapseen.

Olen joustava ja
annan myös
lapsen ohjata

The background is a solid orange color. In the four corners, there are decorative illustrations of green leafy branches, possibly from a vine or a tree, extending towards the center. The leaves are detailed with veins and have a slightly 3D effect.

Olen joustava ja annan myös lapsen ohjata

Miksi kiirehtiä? Kyseenalaista
hoputtamisen tarve.

Kun paikka tai tilanne tuo eteen
jotain suunnitelmasta poikkeavaa,
tartu tilaisuuteen. Parhaat
kokemukset syntyvät spontaanisti.

On hyvä merkki, kun lapsi alkaa
itse ehdottaa tekemistä ja tutkia
paikkoja. Lähde mukaan ja
kannusta eteenpäin.

Esimerkki: Voit kysyä lapselta
vaikka ”Mihin suuntaan kuljetaan
tänään?” tai ”Mitä haluat tutkia
tällä retkellä?”

Näytän esimerkkiä
luonnon
kunnioittamiseen

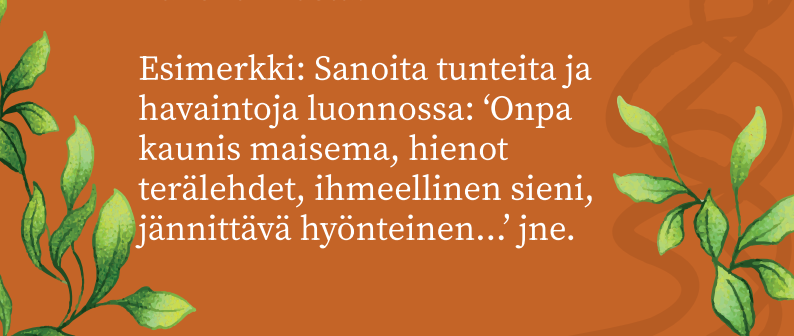
Näytän esimerkkiä luonnon kunnioittamiseen

Luonnon kunnioitus näkyy omassa käytöksessä: emme jätä roskia luontoon, kerää harvinaisia kasveja, tapa hyönteisiä tms.

Ei ole tarpeen siirtää kaikkea maailmantuskaa pienen lapsen harteille; hän oppii ympäristö-ongelmista myöhemminkin.

Mietimme elämää eri eliöiden näkökulmasta.

Esimerkki: Sanoita tunteita ja havaintoja luonnossa: 'Onpa kaunis maisema, hienot terälehdet, ihmeellinen sieni, jännittävä hyönteinen...' jne.

Kuljen rinnailasi

Kuljen rinnallasi

Mutta siirryn taustalle, kun lapsi
alkaa toimia itsenäisesti.

En tuputa tietoa enkä painosta
tekemään asioita, joita lapsi
vastustaa tai joihin lapsi ei ole
vielä kypsä.

Esimerkki: Lapsi kiinnostuu
viljelystä tai sitten ei. Hän voi
keksiä jotain ihan omaa puuhaa
rinnalla. Hän saattaa innostua
myöhemmin, ole silloin valmis
ilolla ottamaan lapsi
puutarhatöihin .

Suhtaudun
kaikkeen osana
luontoa

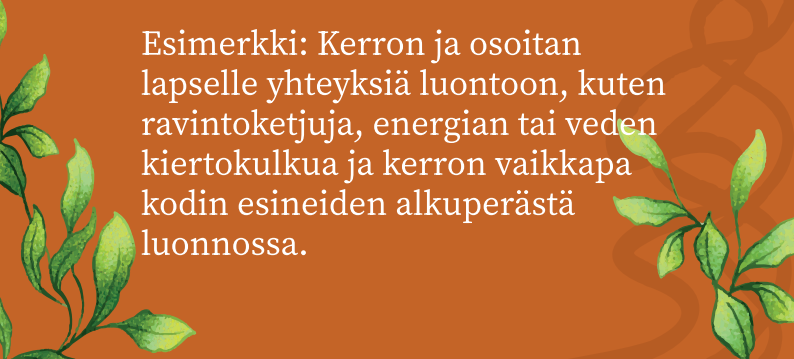

Suhtaudun kaikkeen osana luontoa

Luonnossa ei ole pahoja ja hyviä, ällöttäviä ja söpöjä. Kaikilla elävillä on tarpeita ja ne ovat sopeutuneet ja erikoistuneet sen mukaan.

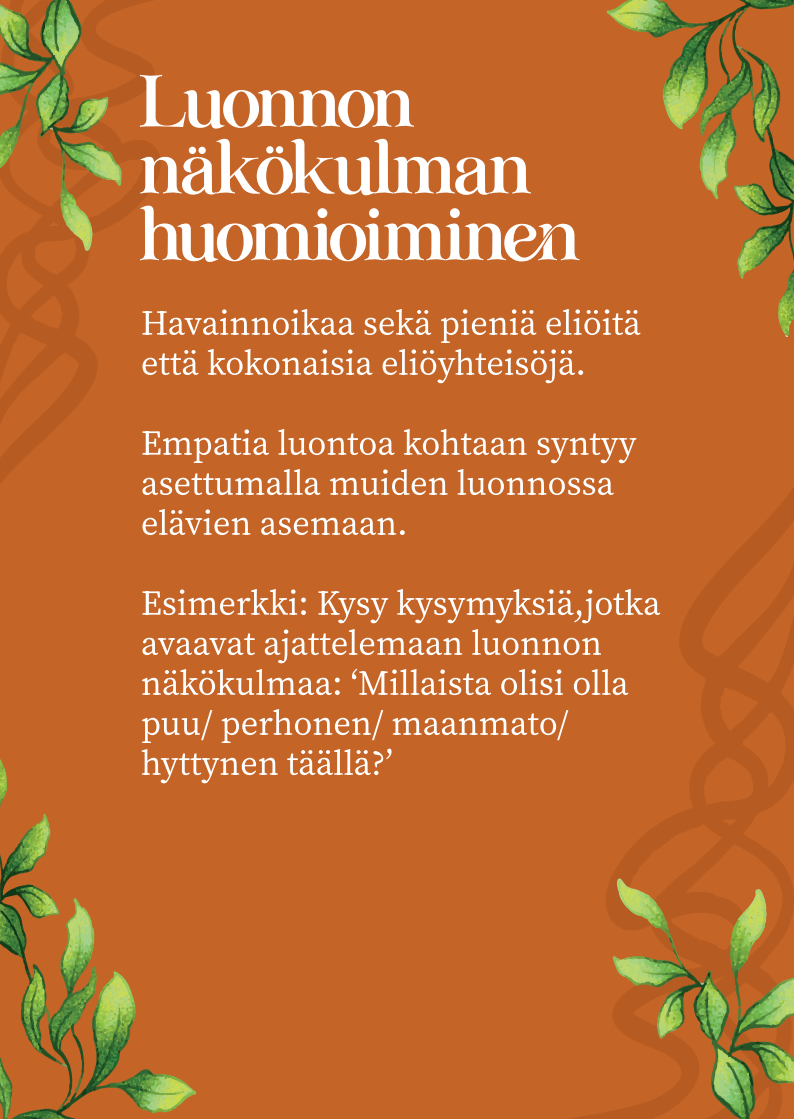
En aseta ihmistä luonnon yläpuolelle vaan osoitan, kuinka ihminen on riippuvainen luonnosta kuten kaikki muutkin eliöt, jotka ovat osa luonnon verkostoa.

Esimerkki: Kerron ja osoitan lapselle yhteyksiä luontoon, kuten ravintoketjuja, energian tai veden kiertokulkua ja kerron vaikkapa kodin esineiden alkuperästä luonnossa.

Luonnon
näkökulman
huomioiminen

The background is a solid orange color. In the four corners, there are illustrations of green leafy branches, possibly from a vine or a small tree, extending towards the center. The leaves are detailed with veins and have a slightly 3D effect.

Luonnon näkökulman huomioiminen

Havainnoikaa sekä pieniä eliöitä
että kokonaisia eliöyhteisöjä.

Empatia luontoa kohtaan syntyy
asettumalla muiden luonnossa
elävien asemaan.

Esimerkki: Kysy kysymyksiä, jotka
avaavat ajattelemaan luonnon
näkökulmaa: ‘Millaista olisi olla
puu/ perhonen/ maanmato/
hyttynen täällä?’

Osailistun
leikkiin

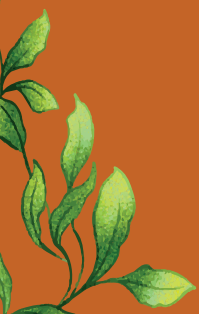

Osaillistun leikkiin

Leikki tekee myös aikuiselle
hyvää, lähde mukaan leikkiin!

Luonnosta löytyvä materiaali
riittää jännään leikkiin, ette
tarvitse yleensä kaupallisia leluja
tai välineitä.

Esimerkki: Jos omista
luontoleikeistä on jo liikaa aikaa,
voi inspiraatiota katsoa netistä:
“Lapsuuden kasvileikit”.

Astu sadun
maailmaan

Astu sadun maailmaan

Keksikää yhdessä tarinoita, jotka
liittyvät luontoon.

Seikkailu, mysteeri ja taika
innostaa lasta luontoleikkiin ja
tutkimiseen.

Esimerkki: Löydätte polulta
salaperäisen jäljen tai
“taikaesineen”. Kuka sen on
jättänyt ja miksi? Keksikää yhdessä
tarina siitä, mitä seuraavaksi
tapahtuu.

Likaantuminen
on luonnoilista

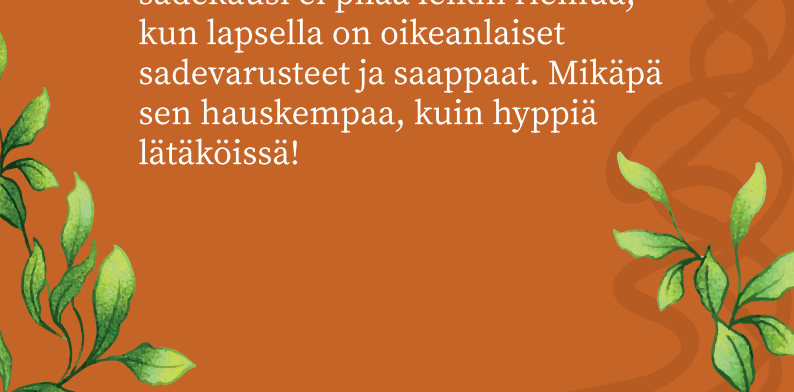

Likaantuminen on luonnoilista

Luontoretki on erityisen
onnistunut, kun kotiin palaa
leikeistä likaantunut,
punaposkinen lapsi.

Huolehdi siitä, että lapsella on ulos
lähtiessä ulkoiluun ja säähän
sopivat vaatteet.

Esimerkki: Syksyn muta ja
sadekausi ei pilaa leikin riemua,
kun lapsella on oikeanlaiset
sadevarusteet ja saappaat. Mikäpä
sen hauskenpaa, kuin hyppiä
lätäköissä!

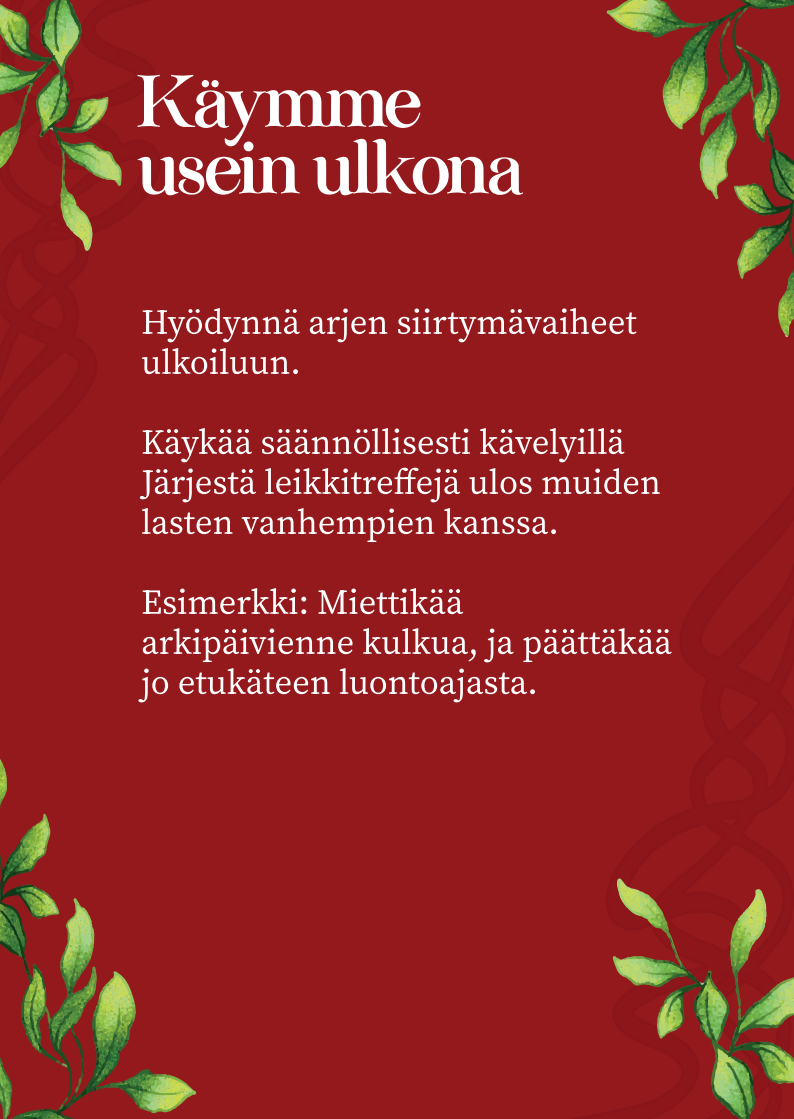
Aika

Määritelmäkortti:
Luontosuhteen tukemisessa aika,
ajan antaminen ja ottaminen
on tärkeää. Luonnossa
vietetään aikaa usein, säännöllisesti,
lapsen ikätasoon sopivasti ja
tilanteen (kuten vuodenajan)
mukaan.

Käymmme
usein ulkona

Käymme usein ulkona

Hyödynnä arjen siirtymävaiheet
ulkoiluun.

Käykää säännöllisesti kävelyillä
Järjestä leikkitreffejä ulos muiden
lasten vanhempien kanssa.

Esimerkki: Miettikää
arkipäivienne kulkua, ja päättäkää
jo etukäteen luontoajasta.

Annan aikaa
vapaille leikille
luonnossa

Annan aikaa vapaaile leikiille luonnossa

Etenkin lapsen kasvaessa
kannusta lapsia kavereiden
kanssa ulos leikkimään.

Lapsen mielikuvitus herää, kun
hän saa olla tarpeeksi pitkän
aikaa monimuotoisessa
ympäristössä ilman ulkopuolista
ohjausta tai ohjelmaa.

Esimerkki: Lähde itsekin leikin
maailmaan lapsen kanssa. Leikki
tekee aikuisellekin hyvää!

Tiedostan
lapseni ikätason

Tiedostan lapseni ikätason

Pienen lapsen kanssa korostuu ihmettely, tutkiminen ja osoittelu, eli hänen kanssaan nimetään, sanoitetaan ja tunnustellaan uusia asioita.

Lapsen kasvaessa annetaan hänen laajentaa reviiriään ja rakentaa, seikkailla sekä luoda omia leikkimaailmojaan. Älä anna lapselle vastuuta tai tehtäviä, joihin hän ei ole kypsä.

Esimerkki: Lapsi innostuu madoista, vaikka halusit näyttää ja ihailla perhosia. Ihmetellään siis matoja ja niiden elämää.

Vuodenaikojen
vaihtelu

The background is a solid deep red color. In the four corners, there are stylized green leafy branches with small, pointed leaves, some showing lighter green highlights. The main title is centered at the top in a white serif font.

Vuodenaikojen vaihtelu

Seuratkaa vuodenkierron mukaista elämän kiertokulkua, jolloin elämän syklinen luonne kirkastuu lapselle.

Nauttikaa kaikista vuodenaajoista luonnossa. Harmaakin päivä saa värejä metsässä.

Esimerkki: Voitte ottaa jonkun lehtipuun elämän erityistarkkailuun keväästä talveen.

Hidas kasvu
luonnossa

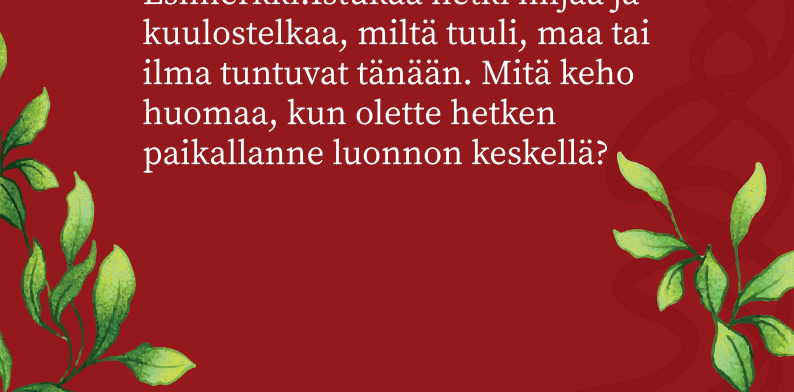

Hidas kasvu luonnossa

Luonto kasvattaa lasta.
Toimiessaan luonnossa hän oppii
mm. empatiaa, kehonhallintaa,
sinnikkyyttä ja luovuutta.

Luonnossa oleminen ei vaadi
suorituksia – toisto ja oleilu
itsessään parantaa lapsen
hyvinvointia.

Esimerkki: Istukaa hetki hiljaa ja
kuulostelkaa, miltä tuuli, maa tai
ilma tuntuvat tänään. Mitä keho
huomaa, kun olette hetken
paikallanne luonnon keskellä?

Luontosuhde
on jatkumo

Luontosuhde on jatkumo

Kokemukset karttuvat ja luontoyhteys vahvistuu jatkuvien toistojen kautta vuosien varrella. Jokainen pieni retki, istutus tai sadepäivän leikki on osa lapsen kasvavaa luontosuhdetta.

Yksi hieno luontokokemus ei korvaa usein tapahtuvia toistuvia ulkoiluja lähiympäristössä. Luontoyhteys kasvaa kuin taimi: se vahvistuu vähitellen, kun sitä hoivaa.

Esimerkki: Luontoyhteyttä voi aina lähentää! Kysy vaikka ‘Mikä on muuttunut viime käynnin jälkeen?’

Tartu hetkeen,
elä nykyhetkeä

Tartu hetkeen, elä nykyhetkeä

Lapset elävät hetkessä, Luonnossa voi tapahtua yllättäviä asioita – lintu laskeutuu lähelle, sieni löytyy puun juurelta, sadepisarat alkavat ropista. Pysähdy yhdessä lasten kanssa näihin hetkiin.

Nykyhetkeen pääsee luonnossa aistihavaintojen avulla: mitä kutsuvaa tai kiinnostavaa havaitsette tunto-, kuulo- tai näköaistin kautta?

Esimerkki: Nykyhetki avautuu kehon kautta; rauhoita mieli hidastamalla ja tuomalla huomio kehon tuntemuksiin. "Mitä tapahtuu, kun olemme hetken aivan hiljaa?"

Keskittymisen taika

Keskittymisen taika

Luontoyhteys vahvistuu eniten
juuri niissä hetkissä, kun lapsi
uppoutuu tekemiseen.

Pyri olemaan keskeyttämättä,
kun lapsi keskittyy ja ponnistelee
itse. Silloin juuri oppimista
tapahtuu eniten.

Esimerkki: Kun lapsi yrittää
rakentaa vaikka majaan jonkin
rakennelman, pyri olemaan
sivuroolissa äläkä riennä heti
auttamaan vaikka huomaisitkin
lapsen tekevän jotain hassusti.
Anna hänen itsensä oivaltaa ja
oppia.

Kavereiden
kanssa ulos

Kavereiden kanssa ulos

Paitsi luonto itse, myös kaverit ovat tärkeitä luontoyhteyden kannalta. Parhaat mielikuvitusleikit syntyvät ikätovereiden kanssa.

Lapsi oppii uusia taitoja, koska haluaa näyttää kavereille mitä osaa ja keksii.

Esimerkki: Sopikaa naapuruston vanhempien kanssa kaveritreffejä pihalle; aluksi se voi vaatia aikuisten läsnäoloa mutta lasten kasvaessa lapset saavat leikkiä vapaasti keskenään

